

mededelingen van de Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant

nummer 11-juli 2001

v.u.: Luc Rochtus, Van Breestraat 33, 2018 Antwerpen

Geachte lezer,

Het jaar 2000 ligt reeds enige tijd achter ons. Van een echt grote ommekeer of breuk met het einde van vorige eeuw, zoals de media ons dat in die periode hadden willen laten geloven, hebben we weinig gemerkt.

Maar dat het landschap en de mensen in Klein-Brabant de laatste 5000 jaar een overweldigende en ingrijpende evolutie hebben ondergaan, zal u kunnen vaststellen op de boeiende tentoonstelling die u in september in de Casteleyn te Hingene zal kunnen bezoeken.

En nog voor het jaareinde zal u kunnen kennis nemen van ons nieuw jaarboek, geheel gewijd aan de archeologie in Klein-Brabant met talrijke boeiende bijdragen en beschrijving van vondsten die u nooit in uw vertrouwde omgeving zou verwacht hebben.

Ons bestuur onderging een kleine wijziging: wegens te drukke beroepsbezigheden heeft Dominic Houthoofd als secretaris ontslag genomen. Wij danken hem in elk geval voor zijn belangeloze inzet tijdens het voorbije jaar. Maria Van Auwenis uit Lizele werd tot nieuwe secretaris aangeduid.

Tot slot nog deze mooie tekst van Martin Heidegger voor we de vakantie induiken: "Volgens onze menselijke ervaring en geschiedenis, in ieder geval voor zover ik daar zicht op heb, weet ik dat al wat wezenlijk en groot is, alleen is kunnen ontstaan door het feit dat de mens een geboorteland had en verworteld was in een traditie".

Veel leesgenot!

Luc Rochtus, voorzitter

Cartografie over Klein-Brabant

Tijdens het speurwerk naar oude kaarten voor de tentoonstelling "Panorama op Hingene" (september 2000) in de Casteleyn te Hingene, ontdekte ik snel dat er vele kaarten en plattegronden over onze regio bestaan, waarvan slechts enkele specialisten weet hebben en die door vele heemkundigen ongekend zijn. Jammer, maar dit is grotendeels te wijten aan de beperkte belangstelling van deze laatste. Gelukkig koesteren sterk geïnteresseerde particulieren hun kaartenbezit en verlenen zij graag hun medewerking bij dergelijke exposities.

Toch ben ik ervan overtuigd dat er nog veel Klein-Brabants kaartmateriaal verborgen zit, zowel in privécollecties als in archieffondsen. Zo vond ik in het provinciaal Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore (13de jaargang, 1950) twee kaarten die onze belangstelling wekken:

- In het artikel 'Kaarten-inventaris van het Archief der Commissie van Openbare Onderstand te Antwerpen' (door E. Pais-Minne) vinden we onder nr. 137 een kaart over de Craenhoeve te Ruisbroek: "...de hoeve ende aenliggende landen, genaemt de Craenhoeve, gelegen onder de dyckage van Ruysbroeck, Willebroeck etc...competerende de pitantie van St Elizabethen gasthuys tot Antwerpen..." gemaakt door Joannes Carolus Van Lijere in 1699 (perkament op linnen, 0,58 x 0,395 in houten schede).
- In het artikel 'Inventaris op de oude plans en kaarten in het archief van OLV-kerk te Antwerpen' (R. Van Passen) lezen we onder nr. 50 "Caerte vande Landen gelegen onder St Amans, Bornem en Mariekercke...van syne hoogweerdigheijt Biskop van Antwerpen" getekend door P. C. vander Linde in 1769 (linnen 0,63 x 0,92).

Omdat we weten dat kaarten en plattegronden basismateriaal zijn voor heel wat heemkundige studies, wil ik via deze weg vragen aan ieder die dergelijk materiaal (tot eind 19de eeuw) bezit, kent en/of weet zitten, om de gegevens ervan op papier te zetten en deze inventaris door te spelen aan onze heemkundige kring.

Benny Croket

'Heemsys', een nieuw ontsluitingsprogramma van het archief van geschied-en heemkundige kringen

Heemkundige kringen bekomen tijdens hun jarenlange werking niet alleen een groot aantal boeken en tijdschriften, maar ook archiefstukken. Die laatste bewaart men in het eigen archief en de boeken worden

gestockeerd in een bibliotheek. Via een steekkaartensysteem of bibliotheeklijst kan men de boeken terugvinden. Het grootste probleem is echter dat wanneer men die lijst overloopt men enkel een titel en auteur leest en niet direct de informatie ziet welke in de betreffende boeken en tijdschriftartikelen vervat zit. Hiervoor is nu een moderne oplossing bedacht en uitgewerkt.

Ons bestuurslid Geert Segers heeft samen met Hilde Lenaerts een nieuw, degelijk en gebruiksvriendelijk inventarisatie- en ontsluitingsprogramma voor het archief van de heemkundige kring van Peer ontwikkeld, een programma dat ook door alle andere kringen kan gebruikt worden. Dit project werd ondersteund door de provincie Limburg en de CD-ROM en de handleiding van het programma werden ondertussen verspreid onder alle heemkundige kringen in die provincie.

Heemsys geeft de gebruiker de mogelijkheid om een uitgebreid bestand aan te maken van tijdschriftartikels, boeken, kranteknipsels, enz. Door het inbrengen van trefwoorden die bij deze artikels en boeken horen, krijgt men een instrument om allerhande opzoekingen te doen in deze databank. De kracht van het programma is grotendeels gebaseerd op het kunnen toekennen van een oneindig aantal trefwoorden per artikel of boek waarop via de selectie kan geselecteerd worden. Bovendien krijgt men ook statistische gegevens over de gemaakte selecties en kan de beheerder via dit programma ontleningen noteren en opvolgen.

Bij interesse kan onze vereniging u in contact brengen met Geert Segers.

Van testamenten en andere notariële akten

Dat de notarisarchieven tot de interessantste historische bronnen voor de heemkundige van vandaag behoren, hoeven we niet meer te bewijzen. Een ganse reeks akten i.v.m. roerende en onroerende goederen, als familiale aangelegenheden en nog veel meer, passeren namelijk via de notaris. Vele van deze akten betreffende onze regio worden bewaard in het Rijksarchief te Antwerpen. Enkele opmerkelijke eind 18de eeuwse en begin 19de eeuwse akten vindt u hieronder; tussen haakjes het registernummer en de aktnummer.

Notariaat Ferdinand Emanuel Cammaert - Bornem 1767-1796

- 1) op 24 april 1792 is er betreffende de families Reyntiens en Van Paeschen een enorme kaveling, namelijk voor een waarde van 148563 gulden. (4971-11)
- 2) een andere merkwaardige akte is gedateerd op 15 september 1795.

Bornemnaar Macharius Cammaert, 27 jaar en zoon van Augustinus en Carolina Van Stappen, wil een religieus leven belijden. De notaris stelt over hem dus een soort 'bewijs van goed gedrag en zeden' op waarbij men, dit zijn burgemeester De Westelinck en schepen De Keersmaecker, nog vermeldt dat er geen financiële problemen zijn en dat hij ook geen ziekten heeft zoals de "vallende ziekte". (4976-13)

Notariaat Jan Baptist Cammaert - Bornem 1803-1810 en vóór 1803 notaris o.a. te Sint-Amands (1796-1802 bewaard op R.A. te Beveren):

- 1) op 16 april 1808 wordt er een staat van goed opgesteld van de woning en huisraad van wijlen Franciscus Benedictus Van den Berghe, gewezen griffier van het Land van Bornem, overleden op 18 maart 1808. Hij was weduwnaar van Maria Catharina Wellens en ze hadden twee nog levende dochters, Marie Françoise Bénédicte en Jeanne Catherine. In het huis waardeert men de bibliotheek met boeken over recht, rechtspraak, geschiedenis en aardrijkskunde op 300 fr. In de kelder staan 10 tonnen bier, 7 tonnen vindes (?), 30 flessen wijn en 4 potten boter. (4980-46)
- 2) de pastoor van Hingene was een steviger drinker want bij de openbare verkoop van zijn roerende goederen op 5 en 6 juni 1809 koopt men 344 flessen wijn en 114 flessen bier. Pastoor Joannes Verdickt was gestorven op 1 mei 1809 en tot zijn erfgenamen behoorden belangrijke families: Brijs, Van de Vijver, De Budt, De Keersmaecker, Mertens, Verdickt zelf en Van Goethem. Men veilt ook o.a. een porseleinen servies, tapijten, een gouden uurwerk, enz. voor een totale waarde van 4125 fr. (4981-54)
- 3) op 5 september 1810 stelt de notaris verscheidene akten op betreffende de nalatenschap van pastoor Verdickt van Hingene, waarin de familiale banden duidelijk worden geschetst en waarin alle eigendommen worden opgesomd. In een eerste akte maakt hij de inventaris van alle roerende en onroerende goederen, eventuele renten, maar ook de schulden. In die opsomming van schulden vinden we zowel de uitgave voor het doen van 800 missen voor zijn zielerust als een uitgave voor de levering van oesters. De volgende akten handelen over de verdeling van de vaderlijke en moederlijke goederen van wijlen Joannes Verdickt. Deze onroerende goederen vertegenwoordigen een waarde van 22529 fr. (4981-99)(4981-100)(4981-101)

Notariaat Joannes De Decker - Oppuurs 1796-1810

- 1) Net voor de Boerenkrijg het hevigst woedt in Bornem en omgeving, koopt op 23 september 1798 gewezen baljuw Barnabas Raparlier,

tevens de rentmeester van graaf de Marnix, zijn nieuw gebouwd huis te Bornem voor meer dan 3000 fr aan Liezelenaar Frans De Smet. Dit huis stond op grond verkocht als 'zwart goed' en werd bewoond door vrederechter Louis Lejeune. (5470-110)

- 2) In 1799 en 1800 zijn er vele verkopen van afgebrande huizen te Bornem, waaronder den Dilt. (5471-153)(5471-164)(5471-165)(5471-169)(5471-234bis)(5471-235)
- 3) Verkoop van de zeepziederij te Eikevliet op 26 februari 1801. Alhoewel Peeter De Ruyscher deze zeepfabriek pas in 1794 van hertog d'Ursel had gekocht, verplichten zijn crediteuren hem ze te verkopen. Het is Pierre Jean De Munter uit Puurs die ze koopt voor 1802 gulden. (5472-305)
- 4) De Munter verkoopt op 25 juli 1801 de zeepziederij van Eikevliet voor 2721 fr aan Leuvenaar Arnoldus Stas. (5472-357)
- 5) Op 5 augustus 1805 vindt de verdeling plaats van de onroerende goederen van de familie Goiris-Peeters uit Mariekerke, waaronder hoeve d'Eegael. (5476-131)

Andere notarissen die rond 1800 in ons gebied werkzaam waren, zijn Henri Van Cantelbeeck en Jacobus Moens te Puurs en Antoon Vertongen te Sint-Amands.

Benny Croket

Heemkundige en toeristische nieuwtjes

- Van de hand van L. Cleyman verscheen in eigen beheer "De Duinkerke II-transgressie in het Schelde-Rupelbekken" (deel IV). Boeiende maar controversiële historische informatie over o.m. Ruisbroek en het Hellegatveer. (LR)
- Liezelenaar André Van Assche beschrijft in het boek "De Schemelbertmolen in Lievele" de geschiedenis van de enige nog werkende watermolen in Klein-Brabant. Bijna 200 blz feiten en anekdoten en verlucht met unieke illustraties.
- De heemkundige kring Linsella van Lievele stelt de Schemelbertmolen open voor het publiek op 23 en 24 juni, 28 en 29 juli, op 8, 9 en 29 en 30 september.
- Bij het Davidsfonds verscheen het prachtige boek "De Schelde, verhaal van een rivier" onder redactie van Strydonck en de Mulder, waarin het Klein-Brabantse deel van de Schelde zowel tekstueel als bij middel van talrijke foto's regelmatig aan bod komt. Het boek biedt in zijn

geheel een bijzonder beeld van de ontstaansgeschiedenis van de Schelde. (LR)

Polderingen in Klein-Brabant in 1854

Uit "Dictionnaire Géographique de la Province d'Anvers" van Philippe Van der Maelen, 1854:

De Generale Polders zijn gelegen aan de Schelde, Rupel en Vliet. Hun oppervlakte bedraagt 1519 bunder en 11 dagwand. Ze zijn gelegen in de gemeenten Hingene, Bornem en Weert.

De dijken hebben er een totale lengte van 20318 ellen (een el is 70 cm.), te weten: aan de Schelde 15057 ellen, aan de Rupel 3453 ellen en aan de Vliet 1808 ellen.

Deze Generale Polders zijn in 12 verschillende polders onderverdeeld, te weten:

1. Bornemse Heide en Beerdonck
2. Weert
3. Nieuwlanden en Brabantse Polder
4. Buitenland
5. Het Zand
6. Schoorbroeck
7. Luipegem en Donk
8. Spierenbroeck en Hingenebroeck
9. Schelland en Heedongerbroeck
10. Latbroeck (*nvdv: moet Outbroeck zijn*)
11. Ruypenbroek
12. Eickenbroeck

De onderhoudswerken van elk dezer polders worden geleid door een afzonderlijke bestuurder onder toezicht van de dijkgraaf. De zes eerste polders worden onderhouden door de eigenaars ervan. Elk herstelt een deel van de dijk volgens de oppervlakte van zijn grond maar altijd volgens de instructies van het Algemeen Polderbestuur.

Wat het onderhoud van de zes andere polders betreft, die worden gedaan op kosten van het Algemeen Polderbestuur. In die polders bestaat er een deel genaamd "Vrijlanden" met een oppervlakte van 375 bunders 81 dagwand en 39 roeden. Dit deel is aan geen enkele polderbelasting onderworpen. Men betaalt enkel bij herstel van dijken of sluizen in geval van een dijkbreuk.

Er zijn zeven sluizen in de Generale Polders, inbegrepen die van het Sas

te Weert die behoort aan graaf de Marnix. De dijken van al deze polders zijn erg blootgesteld aan breuken wegens voortdurende aanslibbing. Te Ruisbroek is er dan nog de polder aan de Rupel en Vliet. De Eicke-Vliet heeft een oppervlakte van 636 bunder, 70 dagwand en 24 roeden. De dijk langs de Rupel heeft een lengte van 7319 ellen en die van de Vliet 1858 ellen. Er bevinden zich vier sluizen in metselwerk. De polder wordt in 't algemeen onderhouden onder toezicht van de dijkgraaf met zijn polderbestuur.

Jan Peeters

Oppuurs aan de vooravond van de Brabantse Omwenteling

Eind 1788 en in de loop van 1789 kende ons land een nijpend voedselgebrek. Dit lokte overal oproer en plunderingen uit en voedseltransporten werden zelfs overvallen. Om de rust in het land te bewaren, werden in dorpen en steden vanaf juni 1789 min of meer gewapende patrouilles gevormd. Ook in de baronie van Oppuurs was dit het geval; 31 ploegen van 6 man moesten de openbare orde verzekeren. (R.A. Antwerpen-Oud Archief Oppuurs nr. 27)

- 1) korporaal Jacobus De Potter, de knecht van Joseph Weymans, Jan De Smedt, Joannes Van Nimmen, de knecht van Peeter Huyghe, Joseph Caluwaerts
- 2) korporaal Peeter Huyghe, de knecht van Jacobus De Potter, Jan Baptist Van Nimmen, Peeter Vermeiren, de knecht van Joseph Cuyckens, Frans Caluwaerts
- 3) korporaal Joseph Cuyckens, de 2de knecht van Jacobus De Potter, Joannes Vermeiren, Peeter Janssens, Gillis De Wit, Guiliam Caluwaerts
- 4) korporaal Petrus Brijs, Joannes Pesé, de 2de zoon van Peeter Vermeiren, Judocus Van Roeijen, de knecht van Petrus De Budt, doorstreepte naam
- 5) korporaal Petrus De Budt, de paardenknecht van Gillis Pesé, Hendrick Blok, Joseph ?, Frans Lenaerts, Joannes De Potter
- 6) korporaal Joseph Van Roeijen, de 2de knecht van de burgemeester, Jacobus De Meirsman, Frans Vermeiren, de zoon van Joseph Gabriels, Peeter Rottiers
- 7) korporaal Guilielmus Kuykens, koopman Peeter Seghers, Benedictus De Smedt, de zoon van Peeter De Wolf, Francis Van Kerkhoven, Jan Cloostermans
- 8) korporaal Petrus Joannes De Smedt, Joseph De Wolf, Frans De Decker,

- Philippus Hiel, Gillis De Keersmacker, de knecht van Peeter De Decker
- 9) korporaal Philippus De Smedt, Jacobus Van den Eynde, Peeter Van Ingelgem, Frans Verheyden, de knecht van Petrus Joannes De Smedt, Joseph Miers
 - 10) korporaal Philippus Van Hooimissen, Joseph De Boeck, Jan De Saeger, Petrus Willaerts, Philippus De Saeger, Peeter Rottiers
 - 11) korporaal Hendrick De Boeck, de knecht van Philippus van Hooimissen, Petrus Joannes Merckx, Petrus Joannes Steenweghe, Frans Maetens, ? Mans
 - 12) korporaal Gillis Maetens, de knecht van Merckx, de 2de knecht van de molder, de knecht van Hendrick De Boeck, Guiliam De Saeger, de zoon van Anthoon Muys
 - 13) korporaal Jan Michiel Van de Velde, de zoon van Guiliam Verbelen, Petrus de Decker, Anthoon Ceurvelt, de zoon van Anthoon Van Causbroeck, Marthinus Piessens
 - 14) korporaal Philippus Nuyts, Frans Van Laer, Guiliam Caluwaerts, Peeter Vertongen, Benedictus Caluwaerts, de zoon van Peeter Hiel
 - 15) korporaal Dominicus Stevens, Florius van Laer, de 2de zoon van Petrus Hiel, de knecht van Petrus Nuyts, Anthoon Van Eynde, Cornelis Weymans
 - 16) korporaal Petrus Hiel, Philippus Stevens, Benedictus Stevens, Petrus Willox, de knecht van Jan Brijs, Joannes De Kock
 - 17) korporaal Joannes Brijs, Cornelis Verhofstad, Adriaen Van Spittaet, Gerard Hofmans, Jan Boy, Frans Van Quellenborgh
 - 18) korporaal Joannes Van Beveren, Frans Verheyden, Petrus Meeus, Frans Van Laer, Zot Schottens, Joannes Polfliet, Petrus Daelemans
 - 19) korporaal Dominicus De Keersmacker, de knecht van Van Beveren, Joannes Verelst, Gillis Piessens, Cornelis Maes, de knecht van Petrus Craenhals
 - 20) korporaal Frans Craenhals, de knecht van De Keersmacker, Frans De Laedt, ? Craenhals, Gillis Laureyns, Petrus Laureyns
 - 21) korporaal Frans De Vos, Daniël Van Elleboog, Petrus Cracahaus(?) den Jongen, Philippus Van Nimmen, Hendrick De Saegher, Petrus Van Laer
 - 22) korporaal Petrus Verbist, Gillis de Wit, Petrus Stevens, Jacobus De Kock, Jan Aerts, Hendrick Rombauts
 - 23) korporaal Joseph Seghers, de zoon van Jan Aerts, Jan Baptist Craenhals, de knecht van Andries Boeykens, ... Van Seghers, Petrus Stevens
 - 24) korporaal Andries Boeykens, de knecht van Joseph Segers, Cornelis

- Bredael, Petrus Van den Eynde, Jan De Vroede, Hendrick Verheyden
- 25) korporaal Petrus Verheyden, Daniël Stevens, Jan Meert, Gillis De Wit, Joannes Civiel, Cornelis Vermeiren
 - 26) korporaal Joseph Verbist, de knecht van Stroyband, Paulus Weymans, Petrus de Smedt, Frans Marnef, Gillis Van Nimmen
 - 27) korporaal Jacobus Boeykens, Jan Baptist Rombouts, Joannes Stroyband, de knecht van Hendrick Van Nimmen, de knecht van Cornelis Vermeiren, Petrus Seghers
 - 28) korporaal Petrus De Decker, de knecht van Joannes De Decker, Joseph Verheyden, Dominicus Verheyden, Peeter Verberckt, Jan Peeters
 - 29) korporaal Jan Van Hooimissen, Frans Matheus Van Gerwen, Jan De Smedt, Joannes De Visscher, Joseph Van Boven, Cornelis Jan Seghers
 - 30) korporaal Frans De Smedt, Cornelis Willaerts, Hendrick De Maeger, Petrus Joannes Heckman, Jan Lauwers, Joseph Van Nimmen
 - 31) korporaal Guiliam Van den Boven, Joseph Willaers, Gillis Meskens, Joannes Willaerts, Jacobus Piessens, Amand Daelemans
- ondertekend op 18 juni 1789 door J. Van Grootven, Gillis B., Peeter Schotten, Cornelis Ferremans, Joannes De Keersmacker, Joannes De Decker

Eddy Waumans

Oproep

- **Kraaihoeve.** Met het oog op de uitgave in onze hoevenreeks van de geschiedenis van de verdwenen Kraaihoeve te Bornem zoeken wij nog een foto, of welke afbeelding ook, van de grote schuur van deze hoeve. Ook andere heemkundige informatie over deze hoeve is welkom bij Luc Rochtus, Van Breestraat 33, 2018 Antwerpen (tel 03/2331766).
- **Bornemse grafsteen.** In een museum te Namen bevindt zich een grafzerk van een zekere Joannes De Meyer, baljuw van het Land van Bornem. Het opschrift luidt als volgt: "D'HEER ENDE MeesteRE IOANNES/DE MEYER IN SYN LEVEN/BASSELIER IN RECHTEN/MEYER DESER HEERE(LY'/NOT'S) ROYael PENNINCK/MeesteRE DESER GeNeRALE DYCKAGE/BAILLY ENDE COMYS VAN/LANDE VAN BORNHEM MITSG'S/STADTHOUDER VAN SELVEN/LEENHOVE STERFT DEN/19en MEYE 1688/ ()/ENDE Ioffrauwe CATHARINA/TOEBENT SYNE HUYSVROUWE/DIE STERFT DEN 6en MEERT 1711/BIDT VOOR DE SIELEN"

Wie kan meer informatie over deze persoon en hoe deze grafplaat in een Naams museum verzeild geraakt is, verschaffen. Info graag naar Luc Rochtus (tel. 032331766)

- Gedeeltelijk antwoord op deze tweede oproep. Bij het intoetsen van deze vraag van Luc Rochtus ging bij het lezen van de namen De Meyer-Toebent bij mij een belletje rinkelen. Eind 1992 hebben we immers, op vraag van de provincie, een onderzoek gedaan naar de grafschriften in onze kerken. Ik heb toen de drie parochiekerken van Hingene nagezien. In het oude gedeelte van de St-Stephanuskerk hebben we dan heel wat grafschriften genoteerd. Nu was ditzelfde soort onderzoek reeds twee keer gedaan door andere mensen. Eerstens eind 19de eeuw door pastoor Verhaegen, die alle gegevens over de St-Stephanusparochie neerpande in zijn traktaat welk hij opstuurde naar het bisdom, maar waarvan het klad-schrift bewaard bleef in de pastorijs. En tweedens ergens midden 20ste eeuw door iemand van de provincie zelf. Wanneer ik die 3 onderzoeken naast elkaar legde, zag ik enorme verschillen voor de St-Stephanuskerk, namelijk dat de grafstenen op andere plaatsen lagen. Ik denk dit op volgende manier te kunnen verklaren: pastoor Verhaegen noteerde eind 19de eeuw de juiste toestand in de ganse oude kerk. Bij het bouwen van de nieuwe kerk (1898-1900) werden de vloer en de oude grafzerken uit het te vernieuwen gedeelte verwijderd. Deze moeten dan gedeeltelijk gelegd zijn boven de vloer en grafzerken van de oude kerk, waarvan het niveau veel lager is. Die toestand wordt later opgetekend door de auteur van de provincie. Ca. 1965-1970 wordt een nieuwe vloer gelegd in de nieuwe kerk en worden de best bewaarde grafstenen ingevloerd (hiervan bestaan foto's). In de oude kerk zijn de oude grafstenen terug zichtbaar. Nu beschrijft pastoor Verhaegen de grafsteen van Joannes de Meyer-Catharina Toebent. De auteur van de provincie echter niet en ikzelf heb deze zerk uiteraard ook niet gevonden. Pastoor Verhaegen situeerde deze grafsteen onder het beeld van O.L. Vrouw van de VII Weeën en tekent er zelfs een soort wapenschild bij: een bijl omgeven door een bijlbundel en omkranst door eikebladeren met als kenspreuk "Cuique suum". Op de sleutel van de hofpoort van d'Oude Poort te Hingene prijkt hetzelfde wapenschild en "anno 1661". Leopold Mees vermeldt in de "Geschiedenis der gemeente Hingene" (1894) dat Joannes de Meyer uitgestrekte goederen bezat te Hingene o.a. de helft van het schor van Oudbroek en dat de soldaten van het fort St Margriet zijn begraven bijwoonden. Ze werden op de uitvaart vergast met brood en een ton bier. Hoe is nu deze grafsteen in het museum te Namen terechtgekomen. Waarschijnlijk zijn bij de bouw van de nieuwe kerk in 1898, onder leiding van architect Caluwaers, heel wat

grafstenen verkocht als afbraakmateriaal en is deze door een gelukkig toeval bewaard gebleven. Zekerheid hebben we niet en het zou ons ook niet verwonderen dat deze zerk nog lange tijd ergens te Hingene heeft gelegen en pas veel later verhuisd is naar Namen. Wie er denkt meer over te weten, kan zijn gegevens doorspelen aan Luc Rochtus. (Benny Croket)

Voor u gelezen

In de Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, deel 103, lezen we volgend interessant artikel van Pascal Majérus: **Moord in het college? Een tragisch ongeval in het klooster van de Engelse Dominicanen te Bornem**. Majérus beschrijft, aan de hand van archiefstukken, een ruzie met dodelijke afloop tussen twee studenten op 21 juli 1785. Ook pater Benedictus Van Doninck haalt een gelijkaardig feit aan (pag. 310) in zijn in 1904 uitgegeven werk *Het voormalig Engelsch klooster te Bornhem*. Maar hij baseert zich op een mondelinge overlevering en de nog aanwezige grafsteen van een in 1783 overleden student om het dramatisch gebeuren in dat jaar te situeren. Volgens die overlevering ging het om een twist over een appel waarbij één van de studenten werd doodgestoken met een tafelmessje. Van Doninck haalt het noodlottig voorval uit 1785 niet aan. Wist hij hier niet van of heeft hij het gebeuren verkeerdelijk twee jaar vroeger geplaatst en is er maar één dodelijke steekpartij geweest?

Pascal Majérus neemt ons in zijn artikel mee naar het Engels Dominicanenklooster te Bornem eind 18de eeuw. Na zijn uitweiding over de Engelse Dominicanen in ballingschap en hun onderwijsactiviteiten te Bornem, verhaalt hij de ruzie tussen Robert Rackett, een Engelse twintiger, en Charles d'Haene de Stuyvenberghe, een vijftienjarige van adellijke afkomst uit Gent. De ruzie en vechtpartij werd uitgelokt door Rackett maar bij het zich verweren, gaf d'Haene zijn tegenstrever een messteek in de hartstreek. Er volgde een gerechtelijk onderzoek waarbij zich de Raad van Vlaanderen kwam mengen en ook gevolmachtigd minister Belgiojoso vroeg informatie. Voor de dader werd een gratieverzoek ingediend en men krijgt het gevoel dat zowel het gerecht als de paters Dominicanen het gebeuren zoveel mogelijk in de doofpot wilden stoppen. Charles d'Haene kreeg gratie en Rackett werd begraven op het kloosterkerkhof.

Ook de artikelen *De volgenen van de heerlijkheid Cauwerburg in het Land van Waas* (Jerome Smet) en *Philippus Alexander Franciscus Nijs (1724-1805) en de oprichting van de academie van Temse* (Wim Nijs) in hetzelfde jaarboek zijn ook voor ons van enig belang. De familiekundigen zullen zeker het

artikel *Oude geslachten in het Land van Waas: Smet-(Van) Wolvelaer* (Leo Lindemans) appreciëren.

Father Georges Vandamme

Bij Hingenaar Luc Van Ranst, die me ook de biografische gegevens bezorgde, konden we recent de dagboeken inkijken van priester Georges Vandamme, telg uit een oud geslacht van Hingense notabelen. Op 25 juli 1875 wordt Georges Vandamme in dit dorp geboren. Na zijn humaniora-opleiding in Hoogstraten krijgt hij een studiebeurs theologie in het seminarie te Mechelen. Tijdens het voorjaar van 1898 is hij leraar aan het Sint-Gommaruscollege te Lier. In september van dat jaar wordt hij priester gewijd te Mechelen en doet zijn eremis in de noodkerk te Hingene op 26 september 1898. Achtereenvolgens wordt hij onderpastoor te Itegem en te Vilvoorde.

In april 1915 verlaat hij Vlaanderen voor zijn grote opdracht: geld inzamelen voor het Kardinaal Mercierfonds voor de heropbouw van de door oorlogsgeweld verwoeste gebouwen in België. Hij wordt hierin aangemoedigd door Mgr. De Wachter. Hij trekt eerst naar het katholieke Ierland. Zijn bedeltocht start niet rimpelloos maar na verloop van tijd kent hij succes. Zijn reizen heeft hij genoteerd in een verslagboek en alle krantenknipsels omtrent zijn voordrachten heeft hij zorgvuldig ingekleefd.

Tevens beschrijft hij in zijn reisverslag de plaatselijke gewoonten en zo lezen we de begrafenisgewoonten in Limerick. We laten father Vandamme aan het woord:

"Iemand sterft en als een lopend vuur is het alras door heel den omtrek gekend. 's Avonds komen alle vrienden en kennissen in het sterfhuus bijeen om bij de dode te bidden. 't Vrouwvolk bidt nogal goed, het mansvolk gaat na een kort gebed in een naburige kamer om op de gezondheid van de overledene eens goed te kermis. Pijpen en tabak liggen er ter beschikking van iedereen, eten is er overhoop, whisky is er zoveel te krijgen als men wil. Er wordt heel de nacht gegeten, gedronken, gerookt en de lof van de dode gemaakt. Dat duurt zo tot rond 5 uur 's morgens en de familie is heel vereerd als er veel volk naar de waak komt en als er veel gegeten en gedronken wordt want later zullen ze ermee pronken. Op sommige plaatsen ligt er op de borst van de dode een teloor met snuif en die waarlijk zijn innige deelneming wil betuigen neemt een snuifje na een kruisje met wijwater gemaakt te hebben over het lijk. Ter oorzaak der misbruiken werden die wakes op veel plaatsen afgeschaft en het lijk wordt daar in een zijkapel der kerk gebracht. Op vele plaatsen echter in de boerendorpen (want in de steden is de gewoonte uitge-

roeid) blijft dit oud gebruik bestaan en men vertelde mij een geval waar zekere winkelier de helft zijner klanten verloor omdat hij (met goed inzicht) geen wake in zijn huis had gehouden bij het overlijden van een familielid. De mis voor de overledene wordt gewoonlijk in 't sterfhuus gedaan. De begrafenis zal dan 's namiddags plaats hebben of soms 's voormiddags volgens de afstand van het kerkhof. Inderdaad die afstand is dikwijls groot. Elke Ier verlangt, zo mogelijk, begraven te worden in zijn geboorteplaats, zowel arm als rijk. De families, arm en rijk, hebben in het algemeen daar een begraafplaats twee of drie kisten breed. Op die plaats zullen alle familieleden begraven worden, de ene boven de andere. Elke kist draagt een plaat met naam en ouderdom. Op de dag der begrafenis komen al de familieleden en vrienden met paard en kar of koets en zelfs met ezel het lijk vergezellen van 't huis naar kerkhof al is het ook 30 mijlen ver. Soms gebeurt het dat vrienden de processie vervoegen onderweg indien zij te ver van het sterfhuus wonen. 't Is niet raar zo'n 100 karren en koetsen achter het lijk te zien rijden. Onderweg moet er natuurlijk eens gerust en gedronken worden als de afstand groot is. De kerkhoven zijn gewoonlijk rond de oude verwoeste kerken en kloosters van vroeger gelegen. De priesters worden gevraagd om het lijk te vergezellen en dragen een grote witte sluier rond de buis. Hoe meer eer de pastoor der begrafenisplaats de familie wil betonen, hoe verder hij de stoet tegemoet rijdt. Op het kerkhof wordt de kist in het graf gelaten en wel nauwkeurig nagezien of ze recht ligt. De koperen schroeven van de kist worden losgemaakt en alle boven op de kist gelegd om het werk in het Laatste Oordeel te vergemakkelijken."

Father Vandamme gaat later ook nog naar Canada, de Verenigde Staten en trekt zelfs naar Australië, Nieuw-Zeeland en Honolulu, allemaal om dezelfde reden: geld inzamelen voor de door de oorlog geteisterde bevolking. In april 1919 zet hij terug voet op Vlaamse bodem. In dat jaar wordt hij pastoor van de Sint-Niklaasparochie te Putte, waar hij reeds op 47-jarige leeftijd op 11 januari 1923 overlijdt.

Benny Croket

De Gansbroekhoeve te Ruisbroek-aan-de-Rupel

In onze reeks monografieën over de Klein-Brabantse landelijke geschiedenis kunnen we u nummer vier aankondigen "De Gansbroekhoeve te Ruisbroek-aan-de Rupel", welk in juli van de persen rolt.

De Gansbroekhoeve was ooit de grootste hoeve te Ruisbroek. Ze was gelegen in het noordoosten van deze gemeente. In 2001 is het precies 100 jaar geleden dat de Gansbroekhoeve en zijn gronden werden onteigend voor de aanleg van de nieuwe kanaalarm van Willebroek naar Wintam.

Over deze hoeve schreef Dirk BINON een monografie. Het is een uitvoerige studie geworden die teruggaat tot 1391. Het historisch overzicht betreffende ligging en naamverklaring vinden we in hoofdstuk I. In het tweede hoofdstuk 'Archivalia' worden de oorkonden van 1391 en 1398, de erfbrief van 1636 en een pachtcontract uit 1648 becommentarieerd. Hoofdstuk III handelt over de eigenaars. De Gansbroekhoeve is, op één uitzondering na, steeds in het bezit geweest van adellijke families. Als eigenaars kennen wij de families della Faille, van Bodery, van Ufelle, Lunden, Tholinckx, Vequemans, van de Werve de Vosselaer, de Haultepenne, della Faille de Leverghem de Terbruggen, Geelhand en Moretus de Bouchout. Hoofdstuk IV gaat over het verblijf van de pachters. De oudste gekende pachter is Jacobus Van Der Wilt (1580-1648). Nadien volgen de families Bemis, Verhulst, Verdickt, De Weert, De Saegher, Leemans, Van Bosch, Van Ranst en Persoon. Het hoofdstuk V geeft een algemeen overzicht van alle landerijen die tot de Gansbroekhoeve behoorden. Bij hoofdstuk VI zien we hoe in 1879 de aanleg van de spoorweg Antwerpen-Douai het landschap rond de hoeve grondig heeft veranderd. Het graven van de nieuwe kanaalarm waardoor de hoeve werd onteigend, vinden wij onder hoofdstuk VII.

Meer dan 70 blz geschiedenis gestoffeerd met vele foto's en kaarten. Te bekomen door overschrijving van 250 bef (+50 bef verzendingskosten buiten Klein-Brabant) op rek. 068-2009142-08 van onze vereniging met vermelding "Gansbroekhoeve" of bij onze bestuursleden.

Proeve van Klein-Brabantse bibliografie (deel 3)

- o ASR, Schenking unieke collectie flinke aanvulling voor Verhaerenmuseum, in Het Laatste Nieuws, 16 december 1999
- o AERTS Sandra, Gaby Moortgat schenkt miljoen aan zuster Leontine, vanaf 2002 jaarlijks een gift voor actieve vrouwen, in Het Laatste Nieuws, 14 juni 2001
- o ALBERS Frans, Jeroen Brouwers in opspraak, inspiratie debuutroman ter discussie, in De Standaard, 15 maart 2001 (over relatie Jeroen Brouwers-Dirk De Witte)
- o ALBERS Frans en BERGHMANS Eva, Jeroen Brouwers pleegde geen plagiaat, typescript Dirk De witte boven water, in De Standaard, 19 maart 2001
- o BARNARD Benno, Ik houd nu eenmaal van Emile (Dichters van het Avondland Deel 1) in NRC Handelsblad, Rotterdam, 2 maart 2001

- o BARNARD Benno, Aimez-vous Verhaeren? (Dichters van het Avondland 1), in De Morgen, 7 maart 2001
- o BERGHMANS Eva, Jeroen Brouwers acht plagiaat "fysisch en technisch onmogelijk", "Ik voel mij absoluut niet in opspraak", in De Standaard, 16 maart 2001
- o BLOM Onno, De geheime kamers van Jeroen Brouwers, in De Standaard der Letteren, 15 maart 2001
- o BONTE Leo, Menselijke drama's aan de oevers van de Schelde, Opnamen gestart van nieuwe prestigieuze TV1-serie "Stille Waters", in De Standaard, 3 januari 2001
- o BOYTINCK Cecilia, Ein Dichterleben an der Schelde, in Der Kontakt, Eupen, 2 juli 1999
- o De camera gericht op Emile Verhaeren, in Steps, mei 2001
- o DE MAERE Jacques, Een kwestie van motivatie, in De Standaard, 20 maart 2001
- o DEMIL Colette en BELLENS Staf, De schuur als woonscène (Sint-Amands - "Schuur gezocht met weide", in Knack-Weekend, 14 februari 2001
- o DE VOS Johan, Anderhalve meter boven de mensen, Doorzichtig recept verwekt spannende tentoonstelling (M&M gallery Bornem), in De Standaard, 20 maart 2001
- o Emile Verhaeren et l'Europe, themanummer van Revue belge de Philologie et d'Histoire, samengesteld door David Gullentops, nr. 77, 1999 (met teksten over de receptie van Verhaerens werk in Frankrijk, Vlaanderen, Nederland, Italië, Rusland en bij Paul van Ostayen, Georg Heym en enkele jonge franstalige Belgische auteurs)
- o L'Escaut, themanummer van Septentrion, Arts, lettres et culture de Flandre et des Pays-Bas, Stichting Ons Erfdeel, Rekkem, jaargang XXX, nr. 1, 2001
- o Het Fort van Liezele, in Furore Magazine, april 2001
- o GULLENTOPS David en SERVAES Paul, Emile Verhaeren en Europa, tentoonstellingscatalogus, Provinciaal Museum Emile Verhaeren, Sint-Amands, 1999
- o GHEERAERT John, Stefan Zweig, een Weense flaneur in Vlaanderen, uitgeverij C. de Vries-Brouwers, Antwerpen, 2000 (o.a. over zijn vriendschap met Emile Verhaeren)
- o Emile Verhaeren en Europa, een meer dan opmerkelijke tentoonstelling, in Info-Nieuws, Puurs, 1 april 1999
- o MARX Jacques, Verhaeren: l'oeuvre invisible, in La Revue Générale, nr. 6/7, Brussel, 1999

- o Klein-Brabants Kastelenboek, Jaarboek van de Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant, 35ste jaargang, Bornem, 2000 (met teksten van Luc Rochtus, Louis Callaert, Walter Verstraeten, Karel De paradé, Urbain De Smet, Karel Michiels, Benny Crokot, Jules Segers, Dominic Houthoofd, Jos Winckelmans, Geert Segers, Jan Peeters en Dirk Binon)
- o "Kruisweg" lokte heel wat belangstellenden, in Publi-Nieuws, jaargang 6, nr. 24, 13 juni 2001 (naar aanleiding van de tentoonstelling met de illustraties van Adriaen, pseudoniem van Frans Van Immerseel bij teksten van Richard Dewachter in de kerk van Mariekerke tijdens het Palingfestival)
- o MASSCHELEIN Wouter, Duvel verliest scherp kantje, in De Standaard, 16 maart 2001
- o MEULENAERE Koen, Doe het niet, Jan (Portret van Jan Peeters) in Knack, 24 januari 2001
- o MSS, Dewachter schenkt aan Verhaerenmuseum, Het Nieuwsblad, 16 december 1999
- o PAUWELS Taf, "Ik ben voor alles Klein-Brabander", Conservator Paul Servaes geeft leiding van Verhaerenmuseum uit handen, in Gazet van Antwerpen, 27 november 1999
- o PAUWELS Taf, Vic Dewachter verblijdt conservator met collectie, in Gazet van Antwerpen, 4/5 december 1999
- o PAUWELS Taf, Sophie Van Outryve en Emile Verhaeren gaan samen in zee, in Gazet van Antwerpen, 16 december 1999
- o PAUWELS Taf, Het leukste plekje, Emile Verhaeren leert je van de liefde te genieten, in Gazet van Antwerpen, 14 juli 1999
- o PAUWELS Taf, Zuster Leontine wint allereerste prijs van Gabriëlla Moortgat-stichting, in Gazet van Antwerpen, 14 juni 2001
- o PD, Jef Riské bejubelt de Oude Schelde, in De Streekkrant, 28 februari 2001
- o PD, De camera gericht op Emile Verhaeren, Unieke samenwerking tussen twee provinciale musea, in De Streekkrant, 28 maart 2001
- o PICQUEUR peter, Klarinet Centraal, Een portret van Walter Boeykens en Henri De Roeck, in Accenten, Magazine van de culturele centra van het Waasland en Dendermonde, maart 2001
- o Pol Maes portretteerde Emile Verhaeren en zijn vrienden in Info-Nieuws, Puurs, 1 april 1999
- o RISKE Jef, Jefkes Oude-Scheldeverankering, Culturele Vereniging Spirit, Temse 2000
- o Tegen de dijk gedrukt, gelegen in een prachtige omgeving: Jachtpavil-

joen de Notelaer, in Furore Magazine, mei 2001

- o VAN DE KERCKHOVE Fabrice, Emile Verhaeren et Richard Dehmél, in Ernst Leonardy und Hubert Roland, Deutsch-belgische Beziehungen im kulturellen Bereich-les relations culturelles et littéraires belgo-allemandes 1890-1940, Verlag Peter Lang, Frankfurt am Main, 1999
- o VAN ELZEN Jan, Spiessens, de namen van de waarheid, Over het leven en de moed tot getuigenis van pater Edoardo Maria (Rik) Spiessens OFM Cap., Van dienstweigeraar tot Vlaamse Kapucijn in Italië, Boekenactie Alternatief, Baardgem, 1999
- o VAN LANDEGHEM Jan, Gezelle, een verjaardagscadeau voor Guido, Multimediaal oratorium voor koor, sopraan, bariton en orkest in samenwerking met acteurs, voordrachtskunstenaars en kinderen, wereldcreatie Brugge 1 mei 1999, in regie van Stijn Coninx, programmabrochure
- o VAN OUTRYVE Sophie, een bibliotheek en Emile Verhaeren, een selectie uit het Fonds Vic Dewachter, Tentoonstellingscatalogus, Provinciaal Museum Emile Verhaeren, Sint-Amands, 2000
- o VAN OUTRYVE Sophie en SALU Luc, De camera gericht op Emile Verhaeren, Tentoonstellingscatalogus, Provinciaal Museum Emile Verhaeren, Sint-Amands, 2001
- o VERSTRAETEN Walter, Vleugels boven Klein-Brabant, 100 jaar luchtvaartgeschiedenis tussen Schelde en Rupel, Vereniging voor Heemkunde in Klein-Brabant, 34ste jaargang, Bornem, 1999
- o WEVERBERGH Julien, De warme water van Frank Albers, in De Standaard, 17/18 maart 2001 (nog over relatie Jeroen Brouwers-Dirk De Witte)

Paul Servaes

VERBORGEN VERLEDEN

Zoals u reeds in het voorwoord kon lezen is ons jaarboek volledig gewijd aan de archeologie in Klein-Brabant. Over dit nieuwe jaarboek zal u binnenkort geïnformeerd worden via een folder. We hadden graag dit jaarboek voorgesteld op de vooropening van de heemkundige tentoonstelling Verborgene Verleden op vrijdag 7 september 2001 in de Casteleyn te Hingene. Maar dit lukt niet meer en daarom zullen we een proefexemplaar leggen op deze expositie. We kunnen u nu echter al garanderen dat het verrassende en vlot geschreven artikelen bevat en dat archeologie niet

zó maar als dorre wetenschap moet gecatalogeerd worden, zeker niet wanneer het vondsten uit onze directe omgeving betreft.

Samen met vzw de Casteleyn en het Open Monumentendagcomité van Bornem organiseren we in september in de Casteleyn, W. d'Urselstraat 5 te Hingene, een tentoonstelling over archeologie onder de titel Verborgen Verleden.

Wie is er niet geïnteresseerd in of gefascineerd door de merkwaardige vondsten die niet alleen vroeger maar ook nu nog in onze regio aan de oppervlakte komen? Wie droomt er niet van om in zijn tuin een Romeinse muntenschat op te spitten, zoals een goede 150 jaar geleden gebeurde op de Grote Hingene-Kouter? Jammer genoeg zijn deze munten terug spoorloos geraakt en het zijn vooral de recente archeologische vondsten te Hingene en Wintam die nu voor het eerst aan het brede publiek getoond worden.

Zowel dierlijke resten, van mammoet tot oerrund, en werktuigen uit de prehistorie, als materialen uit de Romeinse tijd maar ook archeologica van dichterbij gelegen perioden zullen u zeker boeien. Enkele merkwaardige stukken zijn een bronzen lanspunt, Romeinse mantelspelden, een Romeinse bronzen wijnzeef, een drinkkruik uit een afvalput van fort Sint-Margriet en een rococo wijwatervaatje, gevonden nabij kasteel d'Ursel. We zijn overtuigd dat nog veel meer historisch erfgoed in onze bodem zit. Dat is ons Verborgene Verleden. Een expositie om niet te missen. Er is een catalogus verkrijgbaar. De tentoonstelling, die gratis te bezoeken is, loopt van 8 tot 23 september en is tijdens de weekends open van 14 tot 18 uur, met uitzondering van Open Monumentendag want dan gaan om 10 uur 's morgens de deuren al open. Op weekdays kan u terecht van 14 tot 17 uur.

De Post

In elke gemeente vind je er één, al werden ze recentelijk in kleine dorpen gesloten: een post met enkele postboden of facteurs, minstens één loketbediende en een postmeester. En hun aanwezigheid merken we tevens aan de rode postbussen, vroeger in indrukwekkend gietijzer met twee gleuven waaronder een stevig gesloten deur. Of je jouw brief in de linkse of rechtse gleuf moest stoppen kon een probleem zijn maar je brief viel zeker een meter diep en waarschijnlijk op één en dezelfde hoop brieven.

Van dan af geef je jouw brief uit handen. Een ganse organisatie, wereldwijd vertakt, treedt in werking om jouw brief op een correcte en snelle manier bij de geadresseerde te krijgen. We vinden dat gebeuren zo vanzelfsprekend dat we daar niet bij stilstaan. Maar weten we wel hoe dat systeem werkt, wie dat opgestart heeft, wie de postzegels geïntroduceerd heeft? En hoe en wanneer en met wie deze organisatie in Klein-Brabant van wal is gestoken?

In ons jaarboek van 2002 zal u de meeste antwoorden hierop kunnen vinden. En trouwens nog veel meer over de posterijen en het postgebeuren in onze dorpen en gemeenten. Momenteel schrijft Liezelenaar Roger Van Rode voor de Vereniging voor Heemkunde over deze materie een uitgebreid artikel.

Omdat het belangrijkste onderdeel van de post, met name de poststukken, meestal bij particulieren terechtkomt, is dhr. Van Rode nog op zoek naar enkele specifieke stukken. Zo is hij op zoek naar enveloppen of dergelijke met een afstempeling van één van onze Klein-Brabantse postkantoren en dit tussen 1835 en 1900. Dat er ca 1950-1960 in Weert ook een postkantoor is geweest is een feit, maar wie heeft nog aangetekende brieven of betalingsbewijzen die daar zijn afgestempeld.

De vraag van dhr Van Rode is of deze stukken dan ofwel gefotografeerd of ingescand mogen worden zodat ze bruikbaar worden als illustratie. Wie bovendien nog interessante informatie heeft over het Klein-Brabants postgebeuren of leuke anekdoten kent, want vroeger waren de facteurs wijd en zijd bekend, of andere, kan die gerust doorgeven aan deze auteur. Zijn adres: Roger Van Rode, Th. Andriesstraat 13, 2870 Puurs, tel. 038890362.

INTERNET

Momenteel, en in de toekomst zal dit nog zeker toenemen, wordt er veel informatie van het Internet geplukt. Probleem is dat je zo veel informatie vindt, dat je dikwijls het bos door de bomen niet meer ziet, of dat je bij het zoeken naar iets steeds meer afwijkt van je objectief. Leuk bij dit laatste is dat je dan sites vindt die je niet verwachtte. Zo vond ik recent een site met informatie en vele foto's van het kunstpatrimonium van onze gemeenten. Het adres is: www.kikirpa.be.

Wie nog interessante sites over onze gemeenten kent, mag die altijd aan onze bestuursleden melden, en dan vermelden we die site in onze Nieuwsbrief zodat al onze lezers hier wat aan hebben.

De Eegael

De Eegael met als ondertitel 300 jaar geschiedenis van een merkwaardige hoeve, haar eigenaars en bewoners in het Land van Bornem, is reeds het vijfde nummer uit onze reeks hoevengeschiedenissen. Dit nummer 5, geschreven door Julien Pauwels, verschijnt eind 2001. Deze ietwat mysterieuze hoeve, waar tijdens de Boerenkrijg de Mariekerkse pastoor De Winter verborgen zat, met zijn vele gronden is te situeren in het grensgebied Mariekerke, Bornem-Branst en Weert. Zijn ligging tegen de Scheldedijk van Beerdonck wordt op bijna elke oude kaart van Vlaanderen getekend.

Dit is een eerste bewijs voor de belangrijkheid van het complex, dat tot de oudste hoeven van het Land van Bornem te rekenen is. Gekende eigenaars zijn o.a. de familie Van Steenvelt, de adellijke families de Cobreville, Van Havre, de Pape en de Marteau, maar ook de Bornemse familie Goiris. Deze laatsten hebben vele jaren lang de boerderij gepacht maar kwamen in de loop van de 18de eeuw ook tweemaal in het bezit van de hoeve. Het zijn deze hardwerkende mensen die de uitbating tot bloei brachten. Jammer genoeg kende het goed een roemloos einde in de eerste helft van de 19de eeuw toen het waarschijnlijk werd afgebroken voor recuperatie van de bouwmaterialen.

In meer dan 100 blz schetst Julien Pauwels ons de interessante geschiedenis van deze eens zo belangrijke hoeve. Dit werk, met heel wat tot nog toe ongekende toponiemen, is gestoffeerd met vele bijlagen, foto's en kaarten. Ook familiekundigen vinden er veel materiaal.

Te bekomen door overschrijving van 250 bef (+50 bef verzendingskosten buiten Klein-Brabant) op rek. 068-2009142-08 van onze vereniging met vermelding "De Eegael" of bij onze bestuursleden.

Hoe kunt u ons bereiken

zetel van de vereniging: abdij, Kloosterstraat 71, 2880 Bornem

secretariaat: Maria Van Auwenis, Liezeledorp 4, 2870 Liezele

ons rekeningnummer: 068-2009142-08 of 000-0659957-66

nota: de auteurs zijn verantwoordelijk voor de vorm en de inhoud van de door hun ondertekende bijdragen. Artikels mogen overgenomen worden mits bronvermelding en toestemming van auteur of uitgever.